

عيد سعيد غدیر خم

واقعه غدیر حادثه ای تاریخی نیست که در کنار دیگر وقایع بدان نگریسته شود. غدیر تنها نام يك سرزمین نیست. يك تفکر است، نشانه و رمزی است که از تداوم خط نبوت حکایت می کند. غدیر نقطه تلاقی کاروان رسالت با طلایه داران امامت است. آری غدیر يك سرزمین نیست، چشمه ای است که تا پایان هستی می جوشد، کوثری است که فنا بر نمی دارد، افقی است بی کرانه و خورشیدی است عالمتاب.

و غدیر، روز حماسه جاوید، روز ولایت، روز امامت، روز وصایت، روز اخوت، روز رشادت و شجاعت و شهامت و حفاظت و رضایت و صراحت شناخته شد. روز نعمت، روز شکرگزاری، روز پیام رسانی، روز تبریک و تهنیت، روز سرور و شادی و هدیه فرستادن، روز عهد و پیمان و تجدید میثاق، روز تکمیل دین و بیان حق، روز راندن شیطان، روز معرفی راه و رهبر، روز آزمون، روز یأس دشمن و امیدواری دوست و خلاصه روز اسلام و قرآن و عترت، روزی که پیروان واقعی مکتب حیات بخش اسلام آن را گرامی می دارند و به همدیگر تبریک می گویند.

امروز (روز غدیر خم) دین شما را به حد کمال رساندم و نعمتم را بر شما تمام کردم و اسلام را بعنوان دین برای شما پسندیدم. «سوره مائده آیه ۲»

رسول گرامی می فرماید: آیا من به شما از خودتان اولی و سزاوارتر نیستم و همگان يك صدا جواب می دهند که چرا چنین است. آنگاه فرمود: من دو چیز گرانبها در میان شما می گذارم یکی ثقل اکبر که کتاب خداست و دیگری ثقل اصغر که اهل بیت منند. مردم، بر آنان پیشی نگیرید و از آنان عقب نمانید. آنگاه دست علی (ع) را در دست گرفت و آن قدر بالا برد که همگان او را در کنار رسول خدا دیدند و شناختند. سپس فرمود: خداوند مولای من و من مولای مؤمنان هستم و بر آنها از خودشان سزاوارترم. ای مردم هر کس که من مولا و رهبر اویم این علی هم مولا و رهبر اوست و این جمله را سه بار تکرار کرد و چنین ادامه داد: پروردگارا، دوستان علی را دوست بدار و دشمنان او را خوار. خداپا علی را محور حق قرار ده و سپس فرمود: لازم است حاضران این خبر را به غایبان برسانند. هنوز اجتماع به حال خود باقی بود که دوباره آهنگ روح بخش وحی گوش جان محمد صلی الله علیه و آله را نواخت که: «امروز دینتان را برایتان کامل نمودم و نعمت خود را بر شما به پایان رساندم و اسلام را به عنوان دین برایتان پسندیدم» و بدین سان علی (ع) از جانب خداوند برای جانشینی پیامبر (ص) برگزیده شد.

مفهوم عيد

هیجدهم ذي الحجه روز غدیر خم را مسلمین خصوصاً شیعیان عيد شمرده اند. لغویون عيد را از مشتقات ماده "ع و د" به معنای بازگشت می دانند و در نوروژ بازگشت حیات را به پیکر سرد گرامی می دارند، حیاتی که در هجوم خزان به سردی می گراید و در بیداد سرمای زمستان تا مرز نیستی پیش می رود تا آنجا که گویی هرگز نبوده است.

در مقام تطبیق این نکته با موازین مکتبی و مذهبی باید گفت عید آدمی بزرگداشت بازگشت حیات معنوی انسان است. در چنین باوری نورو انسان روزی است که وی به خویشتن باز گردد و گمشده اش را دریابد. مثلاً در ماه مبارک رمضان آدمی بعد از سی روز جهاد و مجاهده با نفس سرکش تمام ناخالصی های وجودش را ذوب می کند تا عبودیت ناب در آن تجلی کند و آنگاه عید فطر است. پس عید اسلامی بازگشت حیات است و تعیین آن بر عهده شرع اقدس. غدیر بنا بر این تفسیر هر دو شرط را دارد یعنی هم بازگشت به خویشتن است و هم از طرف شرع مشخص شده است. غدیر بازگشت حیات دوباره اسلام است، علاوه اینکه عید غدیر تشریح هم شده است.

در زیر به نمونه هایی از روایاتی که غدیر را عید شمرده اند اشاره می شود:

فرات بن ابراهیم کوفی از امام صادق علیه السلام نقل می کند که ایشان به نقل از پیامبر اکرم فرمودند: **یوم غدیر خم افضل اعیاد امتی؛ روز غدیر بزرگترین عید امت من است.** حسن بن راشد می گوید از امام صادق علیه السلام پرسیدم: غیر از عید فطر و قربان برای مسلمانان عید دیگری هم هست؟ فرمودند: بلی و این عید از آن دو عید دیگر با فضیلت تر است. گفتم کدام روز است؟ فرمود: روز هیجدهم ماه ذی حجه عید غدیر خم. عرض کردم: قربانت شوم در آن روز چه اعمالی انجام دهیم؟ فرمودند: روزه بگیرید بر محمد و آلش صلوات بفرستید ..... یقین بدانید انبیا علیهم السلام روزی که وصی خود را نصب می کردند امر می کردند که آن روز را جشن بگیرند.

وقتی به سیره ائمه و پیامبر اکرم مراجعه می شود در می یابیم که پیامبر و امیر مؤمنان و سایر ائمه با روز غدیر به عنوان یک عید برخورد کرده و مسلمانان را به تبریک و تهنیت گفتن به هم دعوت کرده اند. امام حسن علیه السلام روز عید غدیر در کوفه مهمانی بزرگی برپا می داشتند.

امام علی با فرزندان و گروهی از پیروانش بعد از نماز برای شرکت در مجلس به منزل امام حسن علیه السلام می رفتند. و پس از اتمام مهمانی امام حسن علیه السلام هدایایی به مردم اعطا می فرمود. لذا این حرکت امام حسن علیه السلام موجب شد مردم به روز عید غدیر عادت کنند.

اعمال غدیر

حادثه غدیر حادثه بزرگی است و عید غدیر عیدی بزرگ و شاید شریفترین عید مسلمانان است. در بیان ائمه علیهم السلام برای این روز بزرگ اعمالی وارد شده است که به برخی از آنان اشاره می شود:

۱- تحکیم بیعت با ولایت

همانگونه که پیامبر اکرم بعد از نصب امام علی علیه السلام به امامت مسلمین به جماعت مسلمانان امر کرد که با او بیعت کنند در سالروز آن حماسه جاوید پیامبر تجدید آن بیعت سفارش شده است. لذا زیارت امیرالمومنین و سایر ائمه مستحب است. به همین منظور ادعیه زیادی نیز وارد شده است.

۲- اظهار سرور و شادمانی

در وصف شیعه و شیعیان گفته شده است که به شادی ما ائمه شادند و به حزن ما محزون و مسلم است که عید غدیر شادی بخش ترین عید ائمه است و شادمانی شیعه در این روز فرض است و هارون گوید در روز هیجدهم ذیحجه خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم که فرمود: حقا که روز غدیر روز عید فرح و سرور است. در روز عید غدیر اظهار فرح و امیرالمومنین علی علیه السلام نیز فرمودند: در روز عید غدیر اظهار فرح و شادمانی کنید و برادران مسلمان خود را نیز شاد گردانید.

۳- مصافحه کردن

مصافحه یا دست دادن از آداب اسلامی است و در روز عید غدیر به آن تاکید بیشتری شده است. امام علی علیه السلام فرمودند: روز عید غدیر هنگامی که یکدیگر را ملاقات می کنید با هم مصافحه کنید.

ذکر مخصوص این روز نیز هنگام مصافحه سفارش شده است؛ **الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية اميرالمومنين و الائمه عليهم السلام**. ترجمه سپاس خدای را که ما را از جمله درآویختگان به ولایت امیرالمؤمنین علی و ائمه علیهم السلام قرار داد.

۴- پیمان اخوت و برادری

از برنامه های اسلام ایجاد اخوت و برادری است. و به همین منظور پیامبر اکرم بین مسلمانان مهاجرین و انصار پیمان برادری بست و با پیمان اخوت علی را با خویش برادر نمود و در برخی از زیارات که خطاب به پیامبر می خوانیم: السلام عليك و علي اخيك علي بن ابيطالب عليه السلام يعني سلام بر تو و برادرت علي اشاره به همین برادری است. پیمان برادری و عقد اخوت بستن از اعمال وارده در روز غدیر است و صیغه مخصوصی دارد که در مفاتیح الجنان آمده است.

۵- احسان و انفاق

احسان و انفاق از دستورات ویژه اسلامی است. اما در ایام بزرگ مثل عید غدیر بر آن تأکید بیشتری شده است. در سیره امام حسن علیه السلام است که ایشان روز عید غدیر مهمانی می داد و شخص امام علی علیه السلام نیز در آن مراسم شرکت می کرد.

۶- صله رحم

صله رحم از پسندیده ترین آداب اسلامی است و شرع مقدس اسلام بر مطلب تأکید فراوان نموده است. اما در روز عید غدیر بر این نکته سفارش بیشتری شده است. امام صادق علیه السلام می فرماید: از کارهایی که در روز عید غدیر مستحب است صله رحم است.

۷- رفع حاجت مؤمنان

رفع حاجت مؤمنان از جمله اعمالی است که اسلام برای آن ارزش خاصی قائل شده است و ائمه آن را از چند طواف برتر می دانند. در روز غدیر این عمل فضیلت بیشتری دارد. امام علی علیه السلام فرمودند:

کسی که مؤمنان را در روز غدیر تکفل کند نزد خدای متعال من ضامنش هستم که از کافر شدن و پریشان شدن در امان باشد یعنی رفع حاجت مؤمنان سبب عاقبت به خیری است.

۸- غسل کردن و لباس نو پوشیدن

امام صادق علیه السلام فرموده اند در روز عید غدیر پاکیزه ترین لباسهای خود را بر تن بپوش. با غسل طهارت معنوی حاصل می شود و با نظافت طهارت ظاهری.

۹- تشکیل اجتماع

در روز عید غدیر به جهت یادآوری روزی که پیامبر به امر خداوند علی علیه السلام را به امامت امت اسلامی نصب کرد، بجاست در مراکز گوناگون گرد آییم و به یاد آن روز بزرگ و ثمراتش شادمان باشیم. ائمه سفارش کرده اند که به جهت یادآوری مقام محمد صلوات الله علیه و آل او علیهم السلام اجتماعات تشکیل بشود. و خود نیز از این گونه اجتماعات برپا می داشتند.

۱۰- دعا روزه و عبادت

روزه و دعا از اعمالی است که در همه اعیاد مورد سفارش و تأکید است خاصه در روز عید. غدیر حسن بن راشد گوید: از امام صادق علیه السلام درباره عید غدیر پرسیدم و حضرت فرمود: **این عید از عید قربان و فطر برتر است**. آن روز را روزه بگیرد و بر محمد و آلش زیاد صلوات بفرستید.